

ΝΟΥΜΑ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ-ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ-ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΧΡΟΝΟΣ Ε' | ΑΘΗΝΑ, Κυριακή 14 του Οκτώβρη 1907 | ΓΡΑΦΕΙΑ: Δρόμος Ζήνωνος αριθ. 2 | ΑΡΙΘ. 268

Μή ζητάς στα λατινικά πώς θά μιλήσεις
καλά γερμανικά. Ρώτα τή μάνα στο σπίτι,
τά παιδιά στος δρόμους, τόν άπλοϊκό άδρωπο
στο παζάρι. Κοίταξέ τους στο στόμα πώς μι-
λοῦν κ' εἶται γράφει.

ΛΟΥΘΗΡΟΣ

Ο καλός γραφιάς λέει καινούρια πράματα
μέ συνηθισμένες λέξεις.

SCHOPENHAUER

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΨΥΧΑΡΙΗΣ Η Άρρωστη Δούλα (συνέχεια).
Ο ΨΥΧΑΡΙΗΣ κ. ο «Messenger d' Athènes».
ΓΕΡ. ΦΩΚΑΣ. Ένα γράμμα στο Messenger.
ΦΩΤΗΣ ΚΟΥΤΑΛΙΑΝΟΣ. Γράμματα από τήν Κού-
ταλη.
ΕΔΙΣΑΙΟΣ ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ. Γλώσσα και Ζωή.
Ο ΚΡΙΤΙΚΟΣ ΤΟΥ ΝΟΥΜΑ. Θεατρικά. — Ο Ίψεν
στη Νέα Σκηνή.
ΠΟΙΗΜΑΤΑ. Άργύρης Έφταλιώτης, Αιρούλια Κούρ-
ταλη.
ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ — Ο ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ — Η ΚΟΙΝΗ
ΓΝΩΜΗ — ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ.

ΤΟ ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΟΥ «ΝΟΥΜΑ» βρίσκεται
τώρα στην ΟΔΟ ΖΗΝΩΝΑ αριθ. 2 (στο μέ-
γαλο σπίτι του κ. Α. Δελγιάννη, πλάι στο τυ-
πογραφείο που τυπώνεται το φύλλο) και είναι
άνοιχτό από τις 9 — 12 το πρωί και από τις 3 — 5
τάπομεσήμερο.

Στο καινούριο το γραφείο θά πουλιούνται
και όλα τα βιβλία που είναι γραμμένα στη Δημοτική.

Ο κ. ΨΥΧΑΡΙΗΣ

ΚΙ Ο «MESSENGER D'ATHÈNES».

(Από τόν «Courrier Européen» σελ. 436.)

M. Jean Psichari et la question du grec moderne.

Nous recevons les lignes suivantes de M. Jean Psichari, le distingué professeur de l'École des Hautes-Études :

Paris, 4 Juillet 1907.

Monsieur le Directeur.

Vous avez très aimablement pris mon parti contre le Messenger d'Athènes et ses allégations étranges au sujet de mon enseignement à l'École des Hautes-Études (1) ; mais, dans la réponse qu'il vous fait, le Messenger d'Athènes dépasse toutes les bornes. Il parle maintenant d'«étiquette frauduleuse» de mon cours. Je ne peux pourtant pas laisser tous les directeurs d'écoles archéologiques étrangers à Athènes lire de leurs yeux dans un journal français qu'un établissement d'enseignement supérieur

(1) V. «Courrier Européen» du 31 mai, l'écho intitulé de Patois des chevelus.—N. D. L. R.

peut avoir des étiquettes frauduleuses. Ces mêmes étrangers constateront d'autre part que le Messenger d'Athènes est un journal subventionné et que nous ne faisons rien contre un pareil scandale, c'est-à-dire que nous l'admettons. Je m'occupe par ailleurs du Messenger. Présentement, j'ai tenu à lui répondre et, pour que la réponse ait plus de retentissement, je viens prier de vouloir bien l'insérer dans votre journal. Cette réponse part pour Athènes par le même courrier. Veuillez, etc.

JEAN PSICHARI.

Voici la lettre adressée au Messenger d'Athènes.

Paris 4 juillet 1907.

Monsieur,

Vous me prenez à partie, depuis des années, dans le Messenger d'Athènes. Vous avez pu voir que je répondais à vos attaques par une indifférence absolue. Dans vos récents numéros du 13 mai et du 8 juin 1907, vous parlez encore du «patois de Galata», que j'enseigne à l'École des Hautes-Études. Cela ne m'atteint pas plus que le reste. Vous êtes hors d'état de savoir ce que c'est qu'un patois. Ce que c'est qu'un «patois de Galata», lequel n'a jamais existé, ni ce que c'est que le patois d'Auvergne, fort en honneur aujourd'hui — vous l'ignorez naturellement — précisément parce que l'Auvergne est la patrie de Pascal. Vous ne vous êtes seulement pas donné la peine de jeter les yeux sur l'affiche de l'École où j'enseigne, non pas le grec moderne — j'enseigne celui-ci à l'École des Langues Orientales vivantes — mais la Philologie byzantine et néogrecque. Vous n'avez pas feuilleté un seul de nos Annaires où se trouvent nos rapports. Vous n'avez pas mis les pieds à mon cours. De sorte que vous parlez dans le vide. Vous y parlez, au surplus, dans un français qui n'est même pas un patois, puisque, à propos de M. Krumbacher, dont vous rapportez les termes avec une inexactitude flagrante, je lis dans votre article que ce savant a prononcé une opinion, et que, plus loin, vous mentionnez la langue du Pétrarque et du Dante. Ce sont là des fautes de français caractérisées.

Je vous en laisse assurément toute liberté et toute latitude. Ce que je ne saurais tolérer dans vos deux articles, sans protester de toute mon indignation, ce sont des expressions éminemment déplacées qui mettent en cause l'École elle-même à laquelle j'ai l'honneur d'appartenir depuis 22 ans. Vous pouvez, sur la question

du grec et sur ma propre personne, vous livrer à toutes les discussions — courtoises — que votre passion vous suggérera. Vous n'avez en aucune façon le droit de qualifier de «menteuse étiquette», et d'«étiquette frauduleuse» un cours de l'École des Hautes-Études. Je vous remets vos propres paroles sous les yeux : «La question est simplement une question de probité commerciale, puisque les Ecoles sont des boutiques (!) où l'on vend (!!) le savoir. Que l'on change l'étiquette frauduleuse. Que l'on substitue au terme de grec moderne un terme moins général. Qu'on lui ajoute un correctif analogue à celui qui distingue les contrefaçons de la vraie marchandise anglaise.» Je passe les comparaisons maiséantes avec l'argot des Apaches pour lequel, «par souscription panhellénique», vous voulez nous «offrir» une chaire à l'École, afin de faire «pendant» à mon cours.

Vous ne vous rendez aucun compte évidemment ni de qui ni de quoi vous parlez. Vous n'avez pas à nous offrir de chaire. Vous n'avez aucune qualité pour juger un établissement d'enseignement supérieur. Vous l'injuriez, vous injuriez l'enseignement français lui-même en disant qu'il puisse s'y trouver une «étiquette frauduleuse». Je croyais que le Messenger d'Athènes avait quelque soin des intérêts français, qu'il avait aussi quelques attaches avec la France, et je ne pense pas me tromper sur ce dernier point. Mais, puisque vous l'oubliez d'une façon si peu convenable, veuillez être persuadé que j'userai, pour vous le rappeler, de toute mon influence et de toute mon énergie.

Je vous prie, et au besoin vous requiers d'insérer ma réponse à la même place où ont paru les articles visés ci-dessus, c'est à savoir en première page.

Recevez ici, Monsieur, les sentiments que votre attitude comporte.

JEAN PSICHARI,

Directeur d'études à l'École Pratique des Hautes Études d'histoire et de philologie, Professeur titulaire de la chaire de grec moderne à l'École spéciale des Langues Orientales vivantes, Agrégé de l'Université, etc.etc.

— ΔΥΟ ΠΑΛΙΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΤΗΣ ΤΑΒΕΡΝΑΣ

Πάρε μαχαίρι κόψε με, και ρίξε τα κομάντια μου,
Μάτια μου !
Και ρίξ' τα μέσα στο γιαιό,
'Απ' τή στιγμή που μ' άφησες, τόν κόσμο αυτό σιγάθηνκα,
Χάθηκα !
Και δίν έπιζω πιά καλό.

*"Α βόλις τόρα τίσπρα σου και τὰ μαλαματένια σου,
Έννοια σου,
Θάρρη καιρός ποῦ θά θρηνησ.
Ποῦ θά σταθῆς στό μνήμα μου νῆ πῆς ἕνα παράπονο,
Κι ὄπνο
Θά μ' ἔβρης ὄσο κι ἂν ποῆς.*

*Πᾶρε φωτιά, και κᾶψε με, κι ἀντάμα μὲ τῆ στάχτη μου
Τῆχτι μου
Μίς σὲ πελάγη νὰ σκορπᾶς,
Νῆ μὴ σὲ βεῖ τὸ κοῖμα μου, μαριόλα μου Παιριώτισσα.
Ρώτησα,
Και μοῦπαν ἄλλον ἀγαπᾶς.*

ΠΑΤΙΝΑΔΑ

*Τώρα ποῦ ἡ νύχτα πύκνωσε και γέρνει τὸ φεγγάρι,
Ποῦ ἐν' ἀγῶρι ξαγρυπνάει γιὰ τὸ χατίρι σου,
Ποῦ τὸ σκοτάδι ἡ γῆς φορεῖ κι ὁ οὐρανὸς τῆ χάρη,
Ἐβγα φεγγαροπρόσωπη στό παραθύρι σου.*

*Ἐβγα και γλυκοπέπιασε λουλούδια μαγαμένα,
Κι ἂν ἔχης στάλα πονοσιὰ μὲς στήν καρδουλά σου,
Αυτήσου με, και δόστηνα σὲ χεῖλη διψασμένα,
Ν' ἀνασπῆθῶ σὲ λούλουδο μὲ τῆ δροσοῦλα σου.*

*Ἡ θάλασσα τῆ γῆς φιλεῖ, και εἰς τίς τίς τῆγερὶ,
Κ' ἐγὼ μονάχα δὲ φιλῶ τὰ δυὸ χειλάκια σου.
Μὲ χίλια ἀστέρια ὁ οὐρανὸς, κ' ἐγὼ χωρὶς ἀστέρη !
Σκοτάδι ἡ γῆς, κ' ἐγὼ χωρὶς τὰ δυὸ ματάκια σου.*

*Κατέβα και περπάτησε, Νερῶίδα, μὲς σὲ σκοτή,
Και μίλησέ μου, νὰ θαρρῶ πῶς ἀναστήθηκα.
Πῆς μου τὰ λόγια τὰ γλυκὰ ποῦ πρωτολέει ἡ Νιότη,
Κι ἂς ἀπεθάνω ἀκούγοντας πῶς ἀγαπήθηκα.*

ΑΡΙΓΥΡΗΣ ΕΦΤΑΛΙΩΤΗΣ

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΟΥΤΑΛΗ

Γ'.

Ἀγαπητέ μου Ταγκόπουλε,

Λοιπὸν ὁ κ. Ι. Γεννάδιος λάλησε.
Ὁ κ. Ι. Γεννάδιος τὸ ἴδιο ἔκανε και πρὸ δυὸ
τρία χρόνια. Μῆς ἀπὸ τὴν καταχνιὰ τὴν προγονι-
κῆ, ὅπως πάντα, τέλιωνε τότες ἕνα του ἄρθρο μὲ
μιὰ ἀρχαία τραγικὴ ἀποστροφή. Κ' ἦν με φάγεις
ἐπὶ ρίζαν, ἔλεγε ἕνα προγονικὸ κλήμα σ' ἕνα προγο-
νικὸ τράγο, Κ' ἦν με φάγεις ἐπὶ ρίζαν, ὅμως ἐτι
καρποφορήσω, ἵνα κτ.
Ὁ κ. Ι. Γεννάδιος καρποφορεῖ. Ὅσο γιὰ τὸν

καρπὸ, ἄλλο ζήτημα· ὑπάρχουνε δέντρα ποῦ φορτώ-
νουνται καρπὸ, μὰ καρπὸ δὲν ὠριμάζουνε ποτές κα-
θόλου. Ὁ καρπὸς τους ζουφιάζει· ὄλος ἀπὰ στό δέν-
τρο. Δὲν κχταλαβαίνεις φετινὸς εἶναι ἢ ἀπὸ αἰῶνες
κρέμετ' ἐκεῖ.

Στὸ φύλλο τῆς 14)27 Ἰουλίου (τῆς «Ν. Ἡμέ-
ρας») ὁ κ. Ι. Γεννάδιος μᾶς σερβίρει ἕνα τέτιο φρεῦ-
το· «Τί πρὸ μῆς σχεδὸν ἑκατονταετηρίδος συνεβού-
λευε περὶ γλώσσης λόγιος και γνήσιος φιλέλλην.»

Οἱ συμβουλές ἀπὸ τὸν κλεινὸν φιλέλληνα Φρι-
δερίκον Νόρθ, κόμητα τοῦ Γκυίλφορντ. Τὸ χειρόγρα-
φο τὸ ἀγγλικὸ δὲ σώζεται. Ἐπάρχει ὅμως μετά-
φραστῆ Ἰταλικῆ. Ἐταῦτης οὐδὲν ἀντίτυπον συνήνητη-
σε ὁ κ. Ι. Γεννάδιος, ἀπόκειται ὁμως ἀντίτυπον Ἑλ-
ληνικῆς μεταφράσεως ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ κ. Ι.
Γενναδίου.

Το σπανιώτατον (κατὰ καλὴ τύχη) τοῦτο φυλ-
λάδιον περιέχει «Προτάσεις πρὸς τοὺς νέους τοὺς
Ἰωνας πῶς νὰ ἐπανορθώσωσι τὴν γλώσσαν τῆς πα-
λαιᾶς Ἑλλάδος.»

« Πῶς δηλαδὴ ἡ γλῶσσα τὴν ὁποῖαν ὀμιλεῖτε
τὴν Ἰδιαν δηλαδὴ ἐκείνην τὴν ὁποῖαν ὀμιλοῦν οἱ
λαμπρότατοι πρόγονοί σας... αὐτὴ εἶναι τεθαμμένη
ἐποκάτω ἀπὸ ἕνα σωρὸν ἐρειπίων... τὴν ὁποῖαν εἶ-
ναι χρεῖα νὰ τὴν ξεπλακώσωμεν ἐποκάτω ἀπὸ τὸν σω-
ρὸν αὐτὸν τῶν ἐρειπίων» κι ἄλλα τέτια.

Ἄφτος ὁ σκοπὸς — πῶς θὰ κατορθωθεῖ ; Μὲ τὸν
καθαρισμόν, μὲ τὴν ἀναπλήρωσιν τῶν ἐλλειπόντων,
μὲ τὸν ἐξευγενισμόν.

Φαίνεται πῶς και σ' ἐκεῖνο τὸν καιρὸ δὲ λείπα-
νε ἄνθρωποι στοχαστικοὶ οὔτινες «ἀσκέπτως» ἐθεώ-
ρουν τὸ ξεπλακώμα τοῦτο γιὰ δύσκολη ἐπιχείρησι
Ἄλλὰ ὁ κλεινὸς φιλέλλην τὸ ἐπαιρνε γιὰ πι-
γνίδι. Σὲ πολὺ λίγον καιρὸν σὲ 8—9 μῆνες αἰεὶς
Ἑλλῆν και μετρίον πνεύματος θὰ ἠδύνατο νὰ ἐννοῖ
τὴν ἀπλουσιότητα τῶν Ἑθαγγελιστῶν και σὲ
λίγον τι περισσότερον θὰ ἐγίνετο τέλειος διδάσκαλος
τοῦ πολλὰ καθαροῦ και ἐπαγωγῶ και διδακτικοῦ ὄ-
φους τοῦ Ξενοφῶντος.» Ἄψε σβύσε λοιπὸν «Κάθε
Ἑλλῆν τιμίας γεννήσεως θὰ ἔφθανε νὰ μεταχειρίζε-
ται καθαρὰν και ἀμυγῆ τὴν γλῶσσαν τῶν περιφήμων
προπατόρων.»

Οἱ 8 μῆνες γίνανε αἰῶνες ἀλάκροισι. Καὶ ἡ κα-
τακακομοῖρα ἡ νεολαία ἡ τιμίας τε και μὴ τόσον
τιμίας γεννήσεως, καταχίνεται νὰ ξεπλακώσῃ τὰς
ρίζας τῆς εὐκλείας τῶν λαμπροτάτων προγόνων ὑπο-
κάτω ἀπὸ τοὺς σωρούς τῆς συχρόνου βλακείας.

Πανεπιστήμιον, Γυμνάσιον. Σκολιὰ ἀπ' τὸν καιρὸ
τοῦ ἀειμνήστου και «σχεδὸν μυθώδους ἐκείνου διδο-
σκάλου» Γ. Γενναδίου ὡς τὸν καιρὸ τοῦ ψευδαττι-
κισμοῦ

*Κοῖτα Θεέ ! σέρνεται μπροσά
Σὲ μπαλσαμωμένη κουκουβάγια
(Κωστῆς Πιλακμῆς
ὁ Δωδεκαλόγος τοῦ Γύφτου 147)*

Κάθε χρόνι, ἀφτὸ τὸν ἴδιο μῆνα ποῦ διαλεξε ὁ
κ. Ι. Γεννάδιος νὰ μᾶς σερβίρει: τὰ φιλέλληνα ντε-
κότα, κάθε χρόνι, Ἰούλιο μῆνα, μᾶς σερβίρουνε σὲ
διάφορα σκολιὰ τὰ προγονικὰ ἠδύπετα ἢ σερμπέτια.
Και κάθε χρόνι εἰς λόγῳ ἀφτοῖ, οἱ πανηγυριστικοὶ
τῶν λαμπροτάτων προγόνων, μᾶζουν ὄλο και περισό-
τερα τῆς λωλῆς τὰ μαλλιά.

Ὁ Γκυίλφορντ ὁ καημένος σύσταине τὰ γιατρικά
τοῦ μὲ περίσια ἐβγένια και πάλε καταλαβαίνοντας
πόσο δυσκολόπαρτα θὰ εἴτανε, τὰ συντόφεβε μὲ
φιλοδώρηματα — νομισματῶν και καυδιάλας — μετα-
λλια δηλαδὴ και τσίκια ἢ συναλλαγματικῆς.

Ὁ κ. Ι. Γεννάδιος καταφρονεῖ τοὺς φιλέλληνα-
κοὺς ἀφτοῦς τρόπους· προτιμᾶ τὰ γνήσια ἀττικά
φερσίματα. Μᾶς ἀποκαλεῖ λοιπὸν Ἡροστράτους,
Ἐφιόλας και Ζωίλους, ἀδιορθάτους ξυλοσχίστας,
τῆς ἐσχάτης ἀπαυδενείας, μορσός, ἐλαφροῦς τὴν καρ-
δίαν και κοιφοτέρους τὴν κεφαλήν (Ν. Ἡμ. 18)3
Ἰουλίου 1907).

Ἄφτὰ εἶναι τὰ σοβαρὰ ἐπιχειρήματα ὅσα κα-
τόρθωσε ὁ γνήσιος Ἑλλῆν νὰ προσθήσει κουφοτέρῳ
τῇ κεφαλῇ στίς συμβουλές ποῦ ἐλαφρῶ τῇ καρδίᾳ
μᾶς ἔδωσε ὁ γνήσιος φιλέλλην.

Μαζὶ μ' ἀφτὰ τὰ βαρῆ ἐπιχειρήματα πάνε και
κάτι ἄλλα κουφοτέρα· λόγου χάρη Ὅλα τὰ ἔθνη
ἔχουνε διγλωσσία· Ἀγγλοὶ, Γάλλοι, Γερμανοὶ, ἀκόμα
κ' οἱ παλαιοὶ Ἀθηναῖοι. Μ' ἀφτοὺς δὰ ὁ κ. Ι. Γεν-
νάδιος συννεοεῖται· ἀθηναῖοσι πρὸ μῆς σχεδὸν ἑκα-
κονταετηρίδος· ἄλλο: παρ' ἡμῶν γλωσσικὸν ζήτημα
δὲν ὑπάρχει. Ἡ δὴθεν διγλωσσία εἶναι φανταστικῆ.

Στὸ τέλος ὁ κ. Ι. Γεννάδιος μᾶς σερβίρει ἐλα-
φρῶ τῇ καρδίᾳ μίαν τῶν κοιφοτέρων του ἀνακαλύ-
ψεων. Πρόκειται γιὰ κάτι κανόνες ἱστορικοῦς. Κατὰ
τοὺς κανόνες τούτους οἱ προσπάθειες τῶν δημοτικι-
στῶν εἶναι «συμπτώματα ἐθνικῆς κακοδαιμονίας και
ψυχικῆς ἀρρωστίης» τοὺς κανόνες ἀφτοὺς μᾶς τοὺς
συστήνει ὁ κ. Ι. Γεννάδιος γιὰ ἐξηκριθωμένους. Κ'
ἔτσι θάνατι. Γιατί και σὲ Ἑβρωπαϊκὰ ἔθνη ἀπὸ
αἰῶνες τώρα παρατηρεῖ κανεὶς συμπτώματα ἐθνικῆς

ΨΥΧΑΡΙΣ

Η ΑΡΡΩΣΤΗ ΔΟΥΛΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΚΓ'.

Τὸ σκοτάδι θὰ κανόνισῃ τὸ φῶς.

Ὁ ἄθρωπος θὰ καταχτήσῃ τὸν ἥλιο. Θὰ μᾶς
τὸν κατεβάσῃ ἀπὸ τὰ οὐράνια ἰδῶ κάτω, νὰ χαροῦμε
τῆ φλόγα του. Θὰ τῆ συμμαζέψῃ, θὰ τὴν κλείσῃ
σὲ κάτι μικρὰ μικροῦτοικον κουκιδάκι, σὲ κάτι ἀ-
θώρητο χάπια, ποῦ μὲ τὰ χέρια νὰ τὴν πιάνουμε
τῆ φλόγα, σὲ χέρια μᾶς νὰ τῆ βαστοῦμε. Και τὸ
ἐλάχιστο ἐκεῖνο τὸ κουκιδάκι, τὸ χάπι ἐκεῖνο τὰ-
θώρητο, μπόλικη, ἀτέλειωτη, ἀνεξάντλητη ζωντά-

*) Ἡ ἀρχὴ του στο 228 φύλλο.

νια γῦρο γῦρο του θὰ σκορπᾶνε. Πῶς καιεὶ ὁ ἥλιος;
Πῶς κάνει και δὲν κρύωνε ; Κρύωσε ἄραγε, ἄς εἶναι
και κόμματι, ἀπὸ τοῦ κόσμου τὴν ἀρχὴ ὡς τὰ τώρα;
Θὰ κρούσῃ ἄραγε και πότε ; Ἄ δὲν κρύωσε κι ἂ
δὲν κρούσῃ, μήπως λοιπὸν εἶναι ἀφτὸς ἡ ἀστεῖρερτη
μάννα τῆς ὑπαρξῆς ποῦ σπαρταρᾶ στήν ἀπανωσιὰ και
σὲ σπλάχν μῆσα τῆς γῆς ; Ἐμᾶς τί μᾶς μέλει,
μὰ και τὸν κάμουε δικὸ μας, μὰ και τοῦ κλείψου-
με τὴν ἀχάλαστη ζέστη, μὰ και τὸν ἀποαιωνιώσου-
με σὲ ἀθάνατους σπόρους, μὰ και βροῦμε, μὰ και
δημιουργήσουμε τὸ παντοδύναμο τὸ ἠλιάδι ; Ἔξναι
τιποτένιο τιποτένιο πρᾶματάκι και κάθε του ἀχτί-
δα θὰ γεννοβολᾶ. Μὰ τί ζυπαζούμαστε μὲ τὸν ἥλιο;
Μήπως δὲν εἶναι κι ὁ ἴδιος ἕνα κουκιδάκι μονάχο
σὲ τὴν πλάσῃ τὴν ἀπέραντη ; Μήπως ἥλιος δὲν ἔ-
χει στό ἀπειρο χιλιάδες και χιλιάδες ; Ὅλους θὰ
τοὺς πάρουμε, φτάνει νὰ μάθουμε τὴν οὐσία τοῦ ἐ-
νός. Κ' ἔτσι θὰ τὰδράξουμε πιὰ στό τέλος τὸ θεό-
γλυκο, τὸ λαχταριστὸ μας μυστικὸ τῆς ζωῆς μας
τὸ φῶς.

Ὅταν ὅμως ὁ ἄθρωπος ὑψωθῆ ὡς τὴν κατὰχτη-
σι τοῦ ἠλίου, καλά, καλά θὰ τὸ νοηθῆ, νὰ σταθῆ
μὰ βραδείᾳ λιγάκι, νὰ κοιτάξῃ και τὸ φεγγάρι, γιὰ
νὰ μὴν ξεχάσῃ τῆς νύχτας τάγαθὰ. Ὀνειρα θεό-

γλυκα, μὲ μίαν γλύκα ποῦ κ' ἡ μέρα δὲν τὴν ἔχει,
θὰ χαδέψουνε τὴν ψυχὴ του Ἡμερὰ θὰ φέγγῃ τὰ-
στέρι τὸ μαγεφτικὸ ἀνάμεσα στῶ δεντρῶνε τις σκο-
τεινὸλαμπες πρασιναδες· θὰ γυαλίζουνε τὰ φύλλα
τους στὸν ἴσκιον ποῦ θὰ χρυσῶνῃ. Ἐνας ὕπνος ζεφυ-
ρινος, μυρωδάτος, ἀπαλός, θὰ ἐκπλώνεται ἀπνω
σ' ὄλη τὴν πλάσῃ, θὰ νανοριζῆ και θὰ νταντέβῃ
ὄλα τὰ πλαστῆ. Ἐγὼ ὀδύνας ἀδαῆς, ἔβανε ὁ ἄλ-
γῶν ! Ὁ πόνος θάναπαῖσται, οἱ πληγῆς θὰ γικτεῖ-
βουνται, ἡ κούρκτη θὰ πέφτῃ, θάλαθῆβουνε τὰ παν-
τα στῆς νύχτας τὴν ἀγκαλιὰ. Κι ὄσο κοιμάται ὁ
παθιασμένος, τὸ σκοτάδι τὸ βελουδένιο θάποτυλιζῆ
τις σάρκες τις ἀδυνατισμένες, γιὰ νὰ προτᾶσουνε
ὡς τὸν ξύπνο νὰ δυναμώσουνε ἀγγλῆ γάλια. Ὁ ἄ-
θροπος θέλει τὴν ἔσυχια. Δὲν εἶναι τρομαχτικῆ, ἄ-
γρια δὲν εἶναι τῆς νύχτας ἡ σκοτεινιά. Ἡ ζέστη
μᾶς δίνει ζωὴ, μὰ μπορεῖ και νὰ μᾶς κάψῃ τὸ αἷμα
Ὁ ἥλιος στό κεσκι: μᾶς θέρπει τὸ λογισμό, βάζει
σὲ κίνησι τὰ κορμῆ μας, μὰ μπορεῖ και μονομα-
τιὰς νὰ ποσαῖττιζῆ λογισμό και κορμῆ. Τὸ φῶς μπο-
ρεῖ νὰ μᾶς στραβώσῃ. Τὰ βράθρα τῆς νύχτας, ἡ ἀ-
κινησιὰ τῆς, τὸ κρῖο τῆς, τὰ θρεφτικὰ τῆς, ἡ βοή-
θεια τῆς νύχτας ἡ σιγαλεμένη, θὰ διορθώσῃ ὄσα μῆ-
σα μᾶς χάλασε ὁ ἥλιος. Ἡ νύχτα θὰ μᾶς δροσίξῃ,